

1. Obiekt

H68

ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY

2. Czas powstania

XIX w.

3. Miejscowość

GRODZISZCZE

4. Adres

Grodziszczce nr 36

66-200 Świebodzin
nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo zielonogórskie

gmina Świebodzin

pow. ŚWIEBODZIN

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Gräditz

Grodzisce

7. Przynależność administracyjna

województwo zielonogórskie

powiat Świebodzin

8. Właściciel i jego adres

Agencja Własności Rolnej Skarbu
Państwa O.T. Zielona Góra,
ul. Podgórna 9B
65-424 Zielona Góra

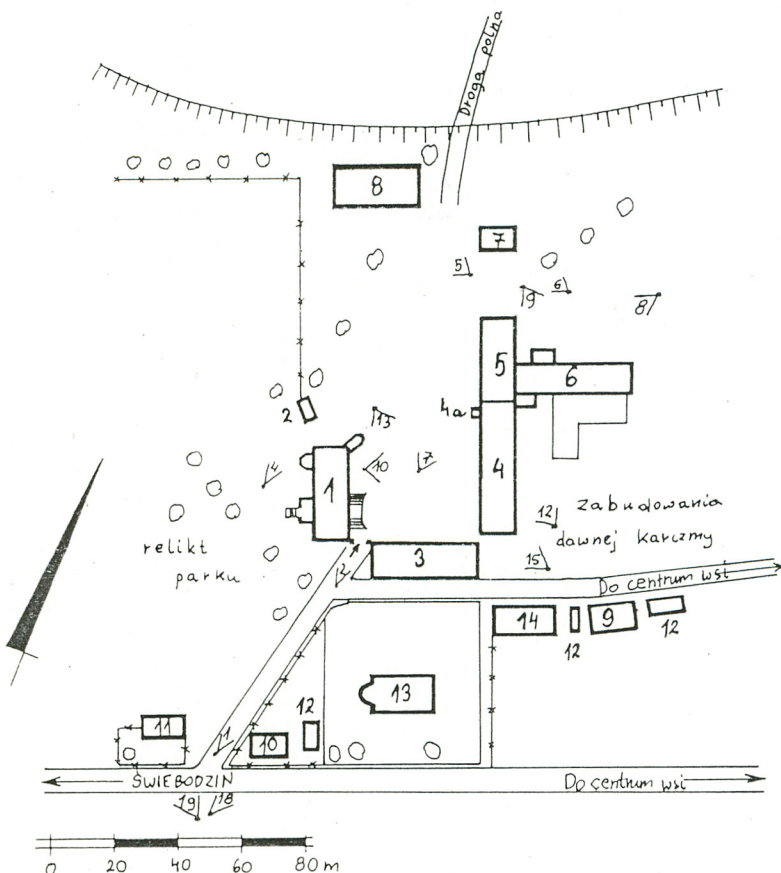
9. Użytkownik i jego adres

Przedsiębiorstwo Rolno-Spożywcze
"AGROWIT" Spółka z o.o.
w Witosławiu
66-200 Świebodzin

10. Rejestr zabytków:

Legenda:

1. dwór ob.dom nr 36
2. budynek gospodarczy
3. stajnia i chlewnia ob.budynek ogólnoinwentarski
4. stodoła z magazynem ob.budynek gospodarczy
- 4a. waga
5. stodoła ob.nieueżytkowana
6. obora ob.nieueżytkowana
7. kuźnia i stolarnia ob. w ruinie
8. stodoła
9. dom robotników folwarcznych ob.dom nr 50
- 10.j.w. ob.dom nr 47
- 11.j.w. ob.dom nr 40
12. chlewiki
13. kościół
14. szkoła lub pastórówka ob.dom mieszkalny

Wieś Grodziszczce ma wczesno-średniowieczną metrykę, istniało tu grodzisko datowane na okres od IXw. do konca XIIw. W 2 poł. XIIIw. wieś należała do Cystersów z Gościkowa. Nie ustalono jak długo Grodziszczce było własnością zakonną. Wiadomo, iż w roku 1613 majątek został zakupiony przez Christopha von Knobelsdorff. W roku 1840 majątek Grodziszczce został zakupiony przez Oswalda Studenta, który był synem właściciela leżącego nieopodal majątku Rosin (niem. Rissen). Ród Studentów należał do znanych starych rodzin mieszczańskich ziemi świebodzińskiej, z rodziny tej wywodziło się wielu duchownych. W roku 1853 należący do Oswalda Studenta majątek Grodziszczce liczył ogółem 499 mórg. W tym 339 mórg gruntów ornych, 23 morgi łąk i 102 morgi lasów. Nie ustalono do kogo należał majątek na przełomie XIX i XXw. W latach 20. i 30. XXw. właścicielem był nieznany z imienia Rosenfeld. Brak danych z tego okresu o wielkości majątku i rodzaju prowadzonej produkcji roślinnej i zwierzęcej; niewątpliwie było to dość duże gospodarstwo gdyż w roku 1928 w samym majątku mieszkało 77 osób.

Wieś Grodziszczce leży w odległości ok. 3 km na pn.wsch. od Świebodzina, przy lokalnej drodze wiodącej ze Świebodzina do Witosławia. Otoczenie wsi stanowią pola uprawne i podmokłe łąki, po stronie pd rozciąga się rynnowe jezioro Lubienieckie, po stronie pn. w dalszej odległości występują niewielkie zalesienia.

Niewielki zespół dworsko-folwarczny usytuowany jest w zach. części wsi w sąsiedztwie kościoła. Składa się z następujących elementów:

- części rezydencjonalnej (dwór, relikw parku),
- podwórza folwarcznego
- domów pracowniczych nie tworzących zwartej kolonii, lecz rozmieszczonych w pobliżu parku i podwórza.

Do zespołu wiedzie krótka droga dojazdowa odchodząca od głównej drogi wiejskiej po zachodniej stronie kościoła w kierunku pn.wsch.

CZĘŚĆ REZYDENCJONALNA - usytuowana na zachód od podwórza - zajmuje niewielki obszar w obrębie którego występują pojedyncze okazy drzew i rozległy niepielegnowany trawnik; jest to pozostałość dawnego parku, którego dawny wygląd jest obecnie nieznany. Park miał kształt zbliżony do prostokąta rozwiniętego wzdłuż osi pn.zach.-pd.wsch. Jego teren obecnie częściowo ogrodzony jest płotem z siatki drucianej a częściowo nie posiada żadnego ogrodzenia. Na wschodnim krańcu parku, na granicy z podwórzem, usytuowany jest dwór ustawiony elewacjami szczytowymi na linii pn.zach.-pd.wsch., murowany, 1-kondygnacyjny z 2-kondygnacyjnym ryzalitem przy elewacji ogrodowej, nakryty dachem naczółkowym. PO północnej stronie dworu, na granicy parku usytuowany jest niewielki budynek gospodarczy "2" - murowany nakryty dachem czterospadowym, do budynku tego dostawione zostały powojenne drewniane szopki gospodarcze. **PODWÓRZE FOLWARCZNE** ma kształt prostokąta, główny wjazd na jego teren wiedzie przez bramę usytuowaną w narożu pd.zach. między dworem i budynkiem inwentarskim "3". Zabudowa podwórza ma charakter geometryczny i wyznacza granice placu gospodarczego. Z analizy mapy XIX-wiecznej wynika, iż niegdyś podwórze było mniejsze i miało w zarysie plan kwadratu, jego boki wyznaczał dwór "1", budynek inwentarski "3", stodoła z magazynem "4" oraz jakiś nieistniejący obiekt ustawiony prostopadle do dworu i stodoły "4". W czasie późniejszym (okres międzywojenny?) podwórze zostało wydłużone w kierunku północnym. Obecnie jego krawędź pn.zach. wyznacza drewniana stodoła "8", krawędź pn.wsch. - niewielki budynek kuźni i stolarni "7" oraz połączone szczytami stodoła "5" i stodoła z magazynem "4" do której dostawiony jest niewielki budynek wagi "4a", pd.wsch. ścianę podwórza tworzy budynek dawnej stajni i chlewni "3" a pd.zach. ścianę tworzy dwór "1",

14. Kubatura	15. Powierzchnia użytkowa podwórze - ok. 0,6 ha relikt parku - ok. 0,3 ha	16. Przeznaczenie pierwotne majątek ziemski hodowla bydła, uprawy	17. Użytkowanie obecne gospodarstwo rolne, budynki częściowo nieużytkowane
18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja - częściowa przebudowa wnętrza stodoły "5" i obory "6", - remonty doraźne dworu i budynków mieszkalnych robotników folwarcznych, - remonty doraźne budynków "4" i "3" w podwórzu folwarcznym,		19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje) - zły stan dworu od wielu lat nieremontowanego, - park zniszczony, obecnie zachowany w formie szczątkowej, - w złym stanie technicznym dawna kuźnia "7" /ruina/, obora "6" i stodoła "5"	
		20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie konieczny remont kapitalny dworu	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

22. Bibliografia

1. Berghaus H., Landbuch der Mark Brandenburg /.../
Brandenburg 1856,
2. Abriss zur Heimatkunde des Kreises Züllichau-Schwiebus,
Schwiebus 1925,
3. Heimat Kalender des Kreises Züllichau Schwiebus auf des
Jahr 1927, 1931, 1932, 1933, 1934,
4. Kowalski St. Zabytki woj.zielonogórskiego, Zielona Góra,
1987

23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsca przechowywania, sygnatury)

mapa niemiecka z roku 1896 /zbiory MNR w Szreniawie/

24. Uwagi różne

25. Opracował

tekst Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.

imię, nazwisko, data, podpis

plany, rysunki Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotograficzne Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowywania negatywów **Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie**

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

5 wkładek

1 karta szczegółowa

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Grodziszczce	Zespół dworsko-folwarczny	dok. pkt. 12, 13, plan orientacyjny, mapa archiwalna

dok. pkt. 12:

Po II wojnie światowej majątek przeszedł w posiadanie Skarbu Państwa Polskiego, utworzono w nim PGR zlikwidowany w latach 90. Obecny właściciel dawnego majątku jest AWRSP a dzierżawcą Spółka "AGROWIT", która użytkuje jedynie grunty a budynki pozostawiła niewykorzystane. Dwór pełni obecnie funkcję wielorodzinnego domu mieszkalnego dla rodzin lokatorskich.

Zabudowania w zespole dworsko-folwarcznym wzniesione zostały w 2 poł. XIXw. oraz w pocz. XXw. Najstarszym obiektem jest zapewne dwór, zbudowany być może w latach 40. XIXw. przez Oswalda Studenta a rozbudowany w początkach XXw. Z XIXw. pochodzą kamienne budynki stajni i chlewni "3" oraz stodoły z magazynem "4"; z początku XXw. lub z okresu międzywojennego pochodzi stodoła "5", obora "6", warsztaty "7" i stodoła "8". Domy robotników folwarcznych zbudowane zostały na przełomie XIX i XXw. Kościół w pobliżu zespołu zbudowany został w 2 poł. XIXw. i ma cechy neogotyckie.

dok. pkt. 13:

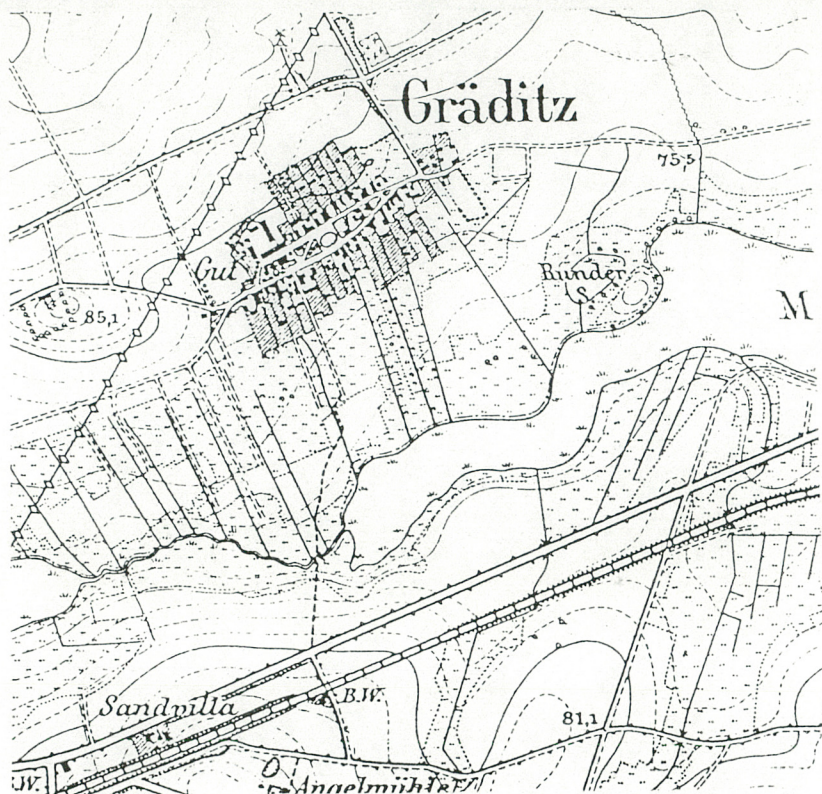
stanowiący również dominantę w zespole. Do stodoły "5" od strony wschodniej dobudowana została obora "6" położona już poza terenem podwórza lecz związana funkcjonalnie z zespołem. Od strony wschodniej z zespołem folwarcznym sąsiadowała zagroda karczmarza z której część obiektów zachowała się do dzisiaj.

Podłoga podwórza obniża się z północy na południe, częściowo ma charakter gruntowy a częściowo utwardzona jest brukiem z kamienia polnego.

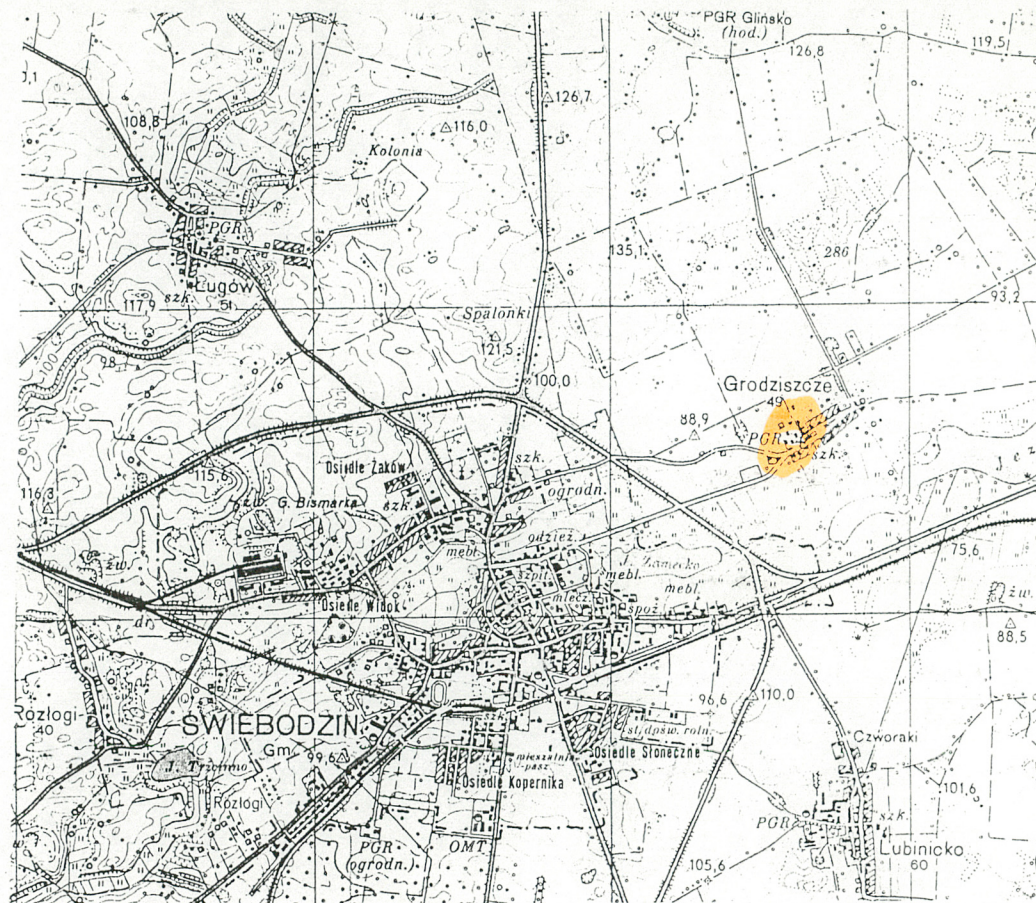
DOMY MIESZKALNE ROBOTNIKÓW FOLWARCZNYCH usytuowane są przy dwóch odrębnych drogach wiejskich i nie tworzą zwartej kolonii, przy domach zachowane dawne budynki gospodarcze.

Wkładkę założył: Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.
(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie.

1896 v.

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Grodziszczce	Zespół dworsko-folwarczny	zdjęcia

wykaz zdjęć:

1. droga dojazdowa do zespołu – widok od pd.
2. brama wjazdowa na podwórze
3. wnętrze podwórza – widok z pn. na pd.
4. budynek gospodarczy "2"
5. stodoła "8" – widok od pd.wsch.
6. kuźnia i stolarnia "7"
7. pn.wsch. pierzeja podwórza – stodoła "5" i kuźnia ze stolarnią "7"
8. stodoła "5" i obora "6" – widok od strony wsch.
9. obora "6" – widok od pn.zach.
10. stodoła z magazynem "4" – elewacja pd.zach.
11. mapa przy stodole "4"
12. stodoła "4" – elewacja tylna pn.wsch.
13. stajnia i chlewnia "3" – elewacja pn.zach.
14. j.w. – elewacja pd.wsch. i pd.zach.
15. szczytowe elewacje budynków "3" i "4"
16. kościół "13" – widok od strony podwórza
17. dom robotników folwarcznych "9"
18. dom robotników folwarcznych "10"
19. dom robotników folwarcznych "11"

Wkładkę założył: Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.
(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie.

1

2

3

4

1. Miejscowość

Grodziszczce

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Zespół dworsko-folwarczny

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

5

6

Wkładkę założył: Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.
(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie.

7

8

9

10

1. Miejscowość	2. Obiekt (nazwa jak w karcie)	Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)
Grodziszcze	Zespół dworsko-folwarczny	zdjęcia

11

12

Wkładkę założyli: Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.
(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie.

13

14

15

16

1. Miejscowość

Grodziszczce

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

Zespół dworsko-folwarczny

Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia

17

18

Wkładkę założył: Joanna Skworz, Jacek Kaczurba 1997r.
(imie, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: Muzeum Narodowe Rolnictwa w Szreniawie.

